TEKST *en* FOTO'S *Archief, Wilbert Beerling, Henk Beunk, Albert van der Horst en Robert Sleutel*

65

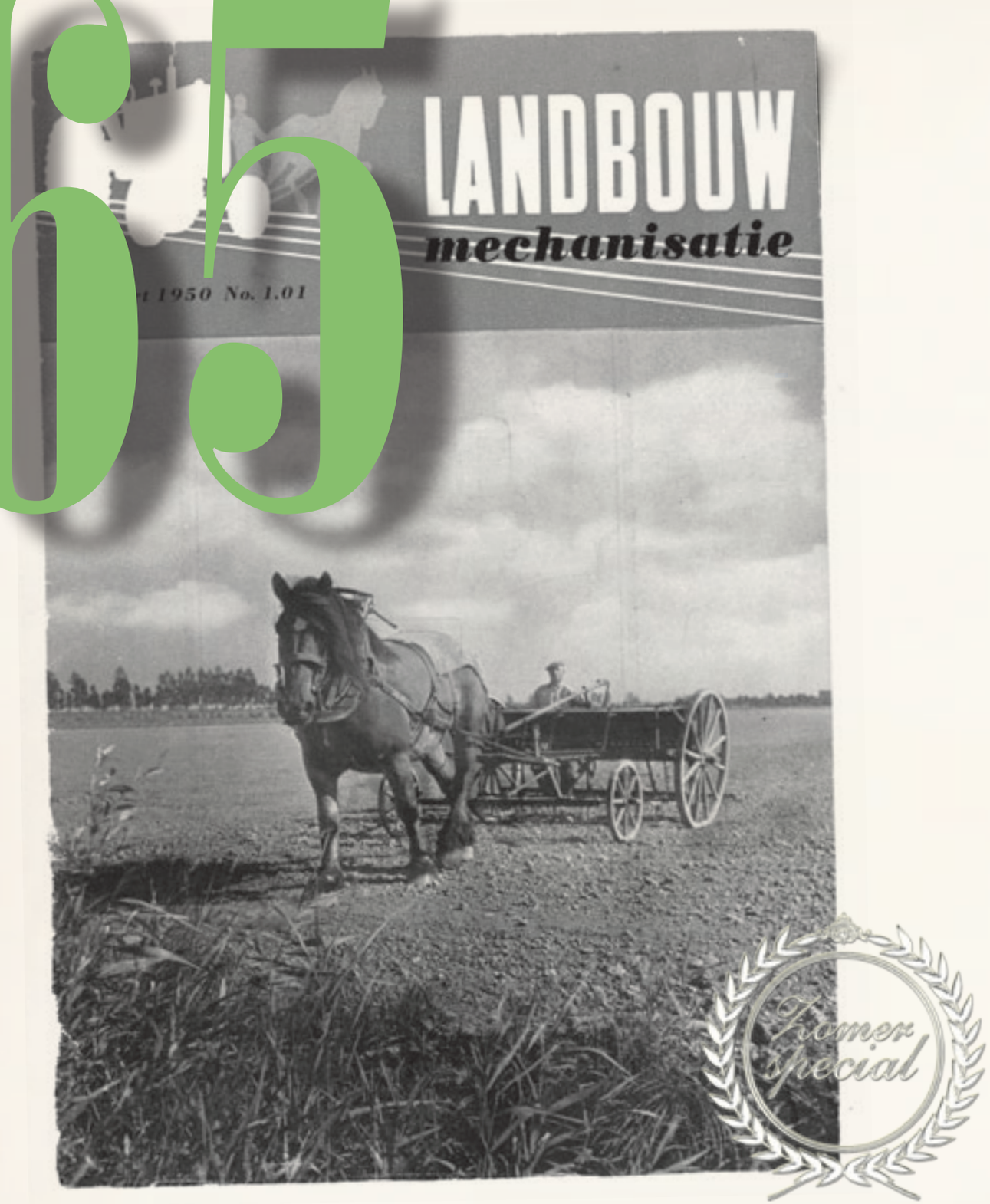

65 jaar LandbouwMechanisatie staat gelijk aan 65 jaar landbouwmechanisatie. Ter ere van de 65e jaargang van dit vakblad een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen.

Voorheen stadsjongen

Hij is al abonnee van LandbouwMechanisatie sinds het blad in 1950 voor het eerst verscheen. Peter Louwman, mededirecteur van N.V. Nimag (de Nimag, in de volksmond) het voormalig importeursbedrijf van onder meer Ferguson-, Landini-, Steyr- en Pasquali-trekkers, is inmiddels 78 jaar en gepensioneerd, maar nog altijd actief in het Louwman automuseum in Den Haag en hij is als semi-professioneel sterrenkundige een verwoed verzamelaar van antieke telescopen.

Aanvankelijk las Louwman LandbouwMechanisatie om zich te verdiepen in de mechanisatie van de landbouw. Zijn vader, die voor de oorlog al een succesvol auto-importbedrijf had opgebouwd, ging vanaf 1947 ook Ferguson-trekkers importeren. **"Ik was een stadsjongen. Ik wist niks van de landbouw."** Vandaar dat het zijn vader een goed plan leek dat zijn zoon een opleiding zou volgen aan de Rijks Hogere Landbouwschool in Groningen. "Maar daar wilden ze me niet toelaten omdat ik geen landbouwachtergrond had. Daarom heb ik begin jaren vijftig een jaar in Wageningen gewoond bij het hoofd van de Landbouwvoorlichting ing. P. W Bakker Arkema en liep onder meer stage bij een gemengd bedrijf in de Betuwe. "Na een jaar praktijkstage kon ik alsnog naar Groningen."

Met Ferguson had de Nimag een goed product in handen, vooral door de gepatenteerde trekweerstandsregeling op de hef: het Ferguson-systeem. "Wij kregen het destijds aan de stok met de taalcommissie uit Wageningen, die vond dat wij de term 'trekker' moesten gebruiken in onze uitingen en niet 'tractor'. Wij schreven vriendelijk terug dat andere trekkers inderdaad 'trekkers' waren; die konden niet veel meer dan iets trekken. Maar een Ferguson was door de hefinrichting één met het werktuig. **Zo'n trekker noemde je geen trekker, maar een tractor.**"

Ook op andere vlakken wist de Nimag het vuurtje soms plagerig op te stoken. Zo kreeg de Nimag geen plek kreeg toegewezen op de RAI, omdat het bedrijf weigerde lid te worden de importeursvereniging Vimpoltu. "We hebben toen een autogarage vlakbij de RAI afgehuurd en de showroom vol gezet met trekkers. **Bovendien schonken we er gratis koffie. Dat was een enorm succes**."

Nadat Ferguson begin jaren zestig fuseerde met Massey Harris werd het lastiger voor de Nimag, doordat er ineens allemaal Massey Harris-mensen op sleutelposities kwamen te zitten. Uiteindelijk raakte de Nimag het importeurschap kwijt aan Brinkman & Niemeyer en ging het bedrijf Landini's en Steyrs importeren. Later kwamen daar ook nog de compacttrekkers van Pasquali bij.

In de jaren tachtig hield het Louwman-concern **de landbouw voor gezien** en concentreerde zich weer meer op auto's. Anno 2014 is Louwman uitgegroeid tot een van de grootste zelfstandige auto-importbedrijven in Europa. In Nederland importeert het de automerken, Toyota, Lexus, Suzuki en Morgan. Daarnaast verkoopt dochterbedrijf Louwman Exclusive vanuit een prestigieus pand langs de autosnelweg A2 de exclusieve automerken Maserati, Lamborghini, Rolls-Royce, Bentley en McClaren.

Ondanks dat het bedrijf afscheid heeft genomen van de landbouw, is Peter Louwman **nog steeds abonnee van LandbouwMechanisatie**. Hij heeft het blad zien veranderen van een bijna wetenschappelijke uitgave in een mooi vakblad met kleurenfoto's. "Een goede ontwikkeling. Je moet met je tijd mee. Al moet ik eerlijk bekennen dat ik het blad niet meer heel grondig lees. Maar ik blader er altijd wel even doorheen."

1950 – Landbouw-Mechanisatie verschijnt in zwartwit, met een groene steunkleur op de cover. Paard en trekker in het logo geven de verandering in de landbouwtechniek weer.

1950

De maaidorser vindt vooral ingang door schaarste aan arbeidskrachten. Ook is het zaadverlies gering en de oogstzekerheid bij nat weer groot.

Mei 1950. Hoofdredactie wijst lezers in het commentaar op de voor- en nadelen van de zelfrijdende maaidorser.

1950

Met medewerking van Shell ontwikkelt de firma De Hoop in Musselkanaal de eerste vernevelspuit, die later onder de naam Urgent bekend zal worden. De spuit, die zich kenmerkt door de fijne druppel en het gebruik van olie, is de eerste aanzet tot 'moderne' spuitmachines waarmee met betrekkelijk weinig water kan worden gespoten.

1951

Het is de vraag in hoeverre de prestaties de prijs van 8.000 gulden rechtvaardigen.

Februari 1951. ir. H.M. Elema beschrijft Deuliwag-trekker met vierwielaandrijving met vier even grote wielen.

1953

De Unkel Piccolo-maaidorser staat op een tweewielige kar en draait bij transport een kwartslag, waardoor een smalle machine ontstaat.

Juli 1953. Beursverslag over maaidorsers op DLG-tentoonstelling in Frankfurt.

1955

Bij het ploegen van lichte gronden in het voorjaar, is er vaak te weinig tijd om de grond voldoende te laten bezakken. Met een voorenpakker – een rol met zware wielen die de geploegde grond aandrukt – is het ploegen en aandrukken in één werkgang te combineren.

1955

Het gereedschap dat nodig is bestaat slechts uit een kapmes.

Januari 1955. N. Hoogendoorn van het Instituut voor Landbouwtechniek en Rationalisatie bespreekt oogstmethoden van suikerbieten op lichte grond.

1957

Wim de Lint maakt op Schiphol een ererondje met een trekker met ploeg.

Oktober 1957. ing. P.W. Bakker Arkema beschrijft de aankomst van de kersverse wereldkampioen ploegen Wim de Lint op Schiphol.

1963

Importeur Kuiken uit Emmeloord demonstreert in Numansdorp een zesrijige bietenrooier van Volvo. Het gemaaide blad wordt met een vijzel aan de linkerzijde afgevoerd, de bieten worden rechts in een zwad gelegd. De machine wordt aangedreven door een Volkswagen-motor. Een interessante ontwikkeling, al vinden de meeste telers de machine te groot.

1959

Het afstelprincipe is eenvoudiger dan bij een stationaire machine en is in korte tijd te leren.

Juni 1959. Ir. H.M. Elema geeft aan hoe je een maaidorser moet afstellen in graszaad.

1961

Op deze wijze komt men aan een uurprijs van 5,02 gulden voor een trekkermonteur.

Mei 1961. Volgens hoofdreducteur Ir. J. Crucq kunnen landbouwmechanisatiebedrijven bij een lagere uurprijs het hoofd niet boven water houden.

1963

Kleine firma's gaan op in grote en grote bedrijven vormen nog weer grotere.

Februari 1963. Hoofdreducteur Ir. J. Crucq over concentraties van bedrijven in de trekker- en landbouwwerktuigenindustrie.

1969

Machinefabrikant Lely komt met de Rotorkopeg op de markt voor de zaaibedbereiding. De machine is uitgerust met tegen elkaar in draaiende tanden en een spijlenrol waarmee je de werkdiepte bepaalt. Talloze fabrikanten zullen de machine in licentie bouwen.

1970

Uit onderzoek van de Arbeidsinspectie blijkt dat veel trekkerbestuurders een gedeelte van hun gehoor kwijtraken. Volvo BM komt in 1970 met de eerste 'geluidarme' cabine naar de Zuidlaarder Beurs.

1969 - In december ondergaat LandbouwMechanisatie een uiterlijke verandering. De afkorting LM verschijnt voor het eerst op de cover. De inhoud blijft hetzelfde.

1967

Het rooien van alleen voederbieten met suikerbietenrooiers is een te kostbare methode.

Oktober 1967. N. Hoogendoorn van het Instituut voor Landbouwtechniek en Rationalisatie over het mechanisch oogsten van voederbieten.

1965

Veldkoning Handelmij wist vier jaar geleden 1.000 trekkers in één jaar te verkopen.

Juli 1965. Bedrijfsprofiel van Veldkoning naar aanleiding van opening van een nieuw filiaal in Terwolde.

1969

De machinekosten variëren van 234 gulden voor een 2-rijige wagenrooier tot 425 gulden per ha voor een 4-rijige zelfrijder.

Juli 1969. Ing. J.T. Andringa van het Rijksconsulentschap voor Landbouwwerktuigen behandelt vijf oogstmethoden voor aardappelen.

1971

De Schlüter E 9500-V is met zijn 180 pk motorvermogen de sterkste trekker.

Januari 1971. Overzicht van technische gegevens en prijzen van wieltrekkers met vierwielaandrijving.

Opkomst vierwielaandrijving

Aanbod van landbouwtrekkertypes in Nederland in de periode 1950 - heden, onderverdeeld naar twee- en vierwielaandrijving.

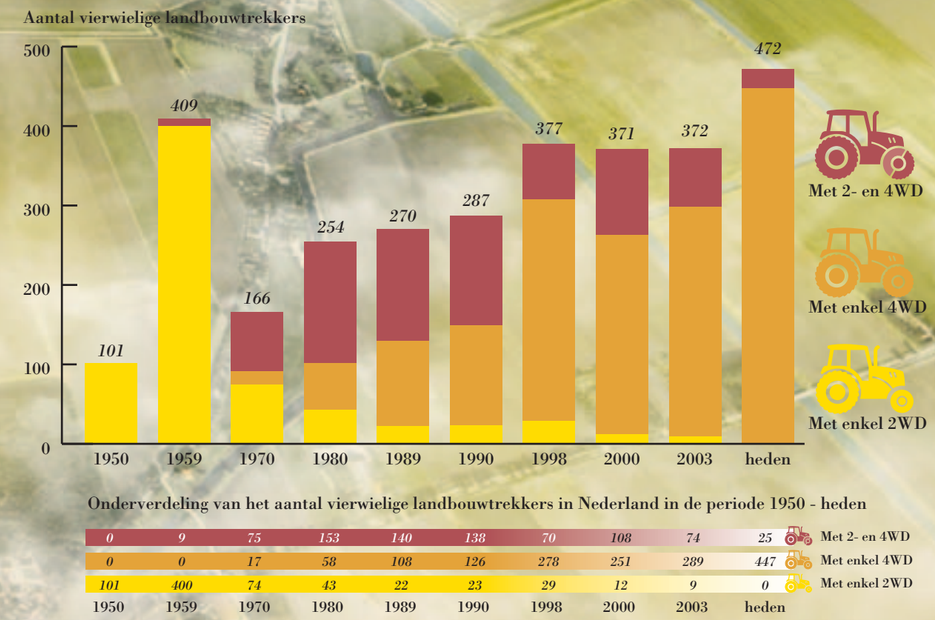

1976 – LandbouwMechanisatie verandert van A5 naar iets breder dan A4-formaat. De voorplaat krijgt een kleurenfoto. De foto's in het nummer krijgen meer ruimte maar zijn nog steeds zwartwit.

1979

De Duitse fabrikant Walterscheid komt met snelkoppelingen op de markt die het aankoppelen van werktuigen in de hefinrichting veel eenvoudiger maakt. Waarom is dit niet eerder uitgevonden, vragen boeren zich af? Voor het aankoppelen van de aftakas heeft Walterscheid nog geen oplossing.

1984

Rijenfrezen worden steeds vaker uitgerust met ruggenvormers in plaats van met losse aanaardelementen. De ruggenvormer bestaat uit een plaat met uitsparingen in de gewenste vorm. Daardoor zijn de ruggen platter en breder en staan de stengels altijd boven op de rug.

1988

Medewerkers van het IMAG in Wageningen stuiten tijdens een studiereis door de VS op een Challenger-rupstrekker op rubber rupsen. De Challenger is door Caterpillar speciaal voor de landbouw gebouwd. Ondanks het hoge gewicht van 15 ton, bedraagt de bodemdruk niet meer dan 0,4 kilo per vierkante cm.

1973

De toepassing van 160 pk kniktrekkers lijkt zich in Nederland te beperken tot enkele grote bedrijven.

Maart 1973. T.T. Miedema van het Consulentschap voor de Akkerbouw en de Rundveehouderij bespreekt de (on)mogelijkheden van kniktrekkers in Nederland.

1975

Slechts 30 trekkertypen zijn leverbaar met een veiligheidscabine waarin het geluid onder de 90 dB(A) blijft.

Juli 1975. Hoofdredacteur Ir. J. Crucq schrijft over het nut van publicatie van de het geluidsniveau in trekkercabines.

1977

Grofdruppelig spuiten is bijzonder effectief.

Maart 1977. Ir. G.N. Spaink van het IMAG schrijft over het effect van grove druppels op de drift bij het spuiten.

1979

Uit Finland komt de compleet nieuwe Valmet van 30-70 kW met de typen 502, 602, 702, 703 en 903.

Augustus 1979. Ir. H.J. Delbrugge van het Consulentschap voor Landbouwwerktuigen en Arbeid meldt het nieuws van de Deense landbouwtentoonstelling Ungskuet.

1981

Rapporten over het brandstofverbruik geven nauwelijks informatie over de inzet van de trekkers in de praktijk.

Januari 1981. Ir. J.A. Hoenderken van het Consulentschap voor Landbouwwerktuigen en Arbeid relativeert officiële testresultaten.

1988 – De zwarte cover doet zijn intrede. De volledige naam van het vakblad wordt kleiner weergegeven in het logo. Vanaf nu verschijnen ook advertenties in kleur.

1985

Meijer-Holland in Ten Post (Gr.) heeft de productie van de bonenplukkers van het systeem Borga weer in gang gezet.

Augustus 1985. Nieuws uit rubriek Handel en Industrie.

1983

In Engeland gaan overheid en bedrijfsleven de Informatie Technologie (IT) meer onder de aandacht brengen.

Januarie 1983. Ing. J.H. Portiek e.a. van het IMAG beschrijven hun bevindingen over de Information Technology 82-beurs in Stoneleigh.

1987

Slechts een derde van de akkerbouwers strooit kunstmest met een acceptabele verdeling.

Januari 1987. Hoofdredacteur Jan Heeres vindt dat ook mechanisatiebedrijven een verantwoordelijkheid hebben als het gaat om goed kunstmest strooien.

65 jaar Kampereiland

Sinds 1952 boert familie Van Dijk aan de Rechterveldweg op Kampereiland. In dat jaar kon de vader van Kor van Dijk 25 hectare grond pachten van gemeente Kampen en dus bestaat het bedrijf bijna net zo lang als het blad LandbouwMechanisatie. Met Van Dijk blikken we terug op 65 jaar ontwikkeling van de mechanisatie in de landbouw.

Van Dijk teelt granen, aardappelen, zaaiuien, suikerbieten en dit jaar voor het eerst peen. Op het erf staat een schuur waar hij tot 1992 melkkoeien hield. Later is de grupstal omgebouwd tot bewaring voor 220 ton aardappelen. Vanaf 1992 mocht Van Dijk de vaste mest niet meer in de winter uitrijden en besloot hij zich te richten op de akkerbouw.

"De eerste spuit had mijn vader samen met drie collega's en hing achter het paard", herinnert Van Dijk zich. "De boom was 12 meter breed. Met mijn broer moest ik controleren of de doppen niet verstopt raakten door het koper. De boom was 'zo breed' dat mijn vader maar één kant in de gaten kon houden." De spuitbomen werden steeds breder. "15 meter, 18 meter, 21 meter en vier jaar terug kocht ik een getrokken spuit met een boom van 27 meter", somt de akkerbouwer op. Begin jaren negentig groeide de vraag naar loonspuiters en Van Dijk sprong daarop in. Nog altijd spuit hij mais en gras bij veehouders. Begin jaren tachtig kocht hij een pendelstrooier met Vi-control. "De doseerschuif werd geopend op basis van de rijsnelheid die met een sensor in het voorwiel werd gemeten. Je kon heel precies strooien."

In 2000 werd de N50 aangelegd. Enkele agrarische bedrijven moesten plaatsmaken en Van Dijks bedrijf groeide tot 40 hectare. "Ik heb nu percelen tot 400 meter lengte. Voor 2000 waren alle percelen 200 meter lang." In 2006 ruilde Van Dijk een Cebeco-beregeningshaspel uit 1977 in op één van Irrifrance. "1976 was extreem droog. Toen was er geen haspel te krijgen." In 1959 had Van Dijk al een beregeningssysteem met buizen. "Om de drie uur verlegden we 200 meter buis, met één van m'n broers kon ik dat in een half uur."

65 JAAR LANDBOUWMECHANISATIE

1994 – In december verdwijnt de afkorting LM en komt de volledige naam terug. Sommige foto's en advertenties verschijnen in kleur. De onderkop van het vakblad geeft aan waar LandbouwMechanisatie voor staat: vakblad voor akkerbouwers, veehouders en loonwerkers.

1991

Er ontstaat steeds meer aandacht voor het milieu en door nauwkeuriger toedieningstechnieken kan het middelengebruik omlaag. De Deense fabrikant Hardi komt met luchtondersteuning op zijn spuiten. Een met een ventilator opgewekte luchtstroom blaast de druppels in het gewas.

1989

Videotex-toepassingen zijn niet meer weg te denken.

Februari 1989. Ing. J. Flikweert van de Stichting Informatieverzorging Akkerbouw voorspelt een zonnige toekomst voor de gestandaardiseerde manier van informatie overseinen en presenteren.

1993

Het systeem verricht op de wendakker automatisch handelingen.

Oktober 1993. Ir. A.J.J.M. Schoenmakers en J. van Keulen van Boeke Heesters gaan in detail in op de werking van het Comfort-systeem op halfgedragen Kverneland-ploegen.

1991

Het toepassen van lage bodemdruk geeft bij rooivruchten gemiddeld 4 procent meer opbrengst.

Januari 1991. Ir. G.D. Vermeulen en ing. J.J. Klooster van het IMAG doen verslag van een veldexperiment op de Oostwaardhoeve naar het effect van lage bodemdrukken.

1995

De trekker van de loonwerker maakt meer en langere dagen dan die van de akkerbouwer.

Juni 1995. Ing. P.H. van Evert van DLV team Agrarisch Loonwerk gaat in op de kosten van het trekkerpark.

1997

Grondtarra is te verminderen als elke biet afzonderlijk met een sterk roterende beweging en hoge verticale snelheid uit de grond wordt gehaald.

Februari 1997. Ir. G.D. Vermeulen van het IMAG-DLO beschrijft een experimentele oogstmethode van suikerbieten.

1995

Voorafgaand aan de Agritechnica 1995 verrast Fendt met een traploze versnellingsbak. In het verleden zijn er meer trekkers met een traploze transmissie gebouwd, maar dit zijn hydrostaten en daarbij is het vermogensverlies aanzienlijk. Fendt is de eerste die een mechanische eenheid combineert met een hydrostaat.

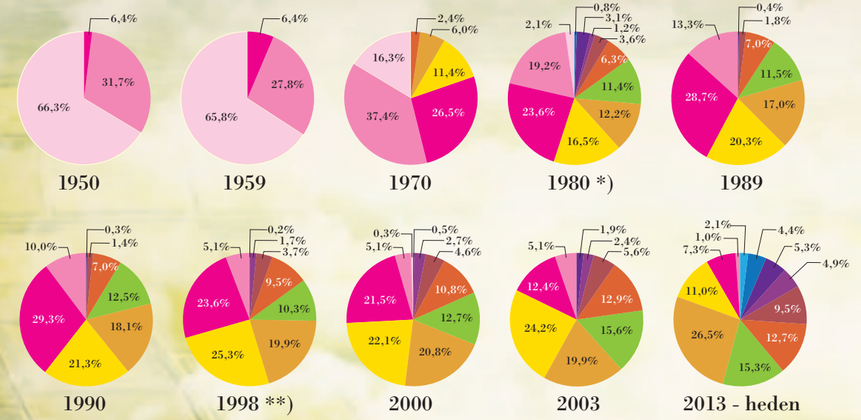

	kW	(pk)
	> 300	(> 405)
	251 - 300	(341- 405)
	201 – 250	(271 – 340)
	171 – 200	(231 – 270)
	141 – 171	(191 – 230)
	111 – 140	(151 – 190)
	91 – 110	(123 – 150)
	71 – 90	(96 – 122)
	56 – 70	(76 – 95)
	41 – 55	(56 – 75)
	28 – 40	(35 – 55)
	0 – 25	(0 – 34)

Overzicht van het aanbod van landbouwtrekkers vanaf 1950 tot en met 2013

In dit overzicht zijn de aantallen vastgesteld vanaf 1950 en daarna na elke 10 jaren.

**) rond 1980 waren CHV afdeling LTM en Fiat van mening dat er plaats was voor grote kniktrekkers. In de lijst met aangeboden trekkers staan verschillende typen Steiger en Versatile-trekkers.*

***) vanaf 1997, na de introductie van Sigma Power door Valtra, gebruiken steeds meer fabrikanten de techniek om met reductie van de brandstoftoevoer, de constructie van de trekker gelijk te houden en toch via de afstelling van de brandstofpomp verschillende typen op de markt te brengen.*

1999

Met SDS zijn acht functies in het geheugen op te slaan en weer op te roepen.

Mei 1999. Uitleg van SDS van Same Deutz-Fahr, waarmee het Italiaans-Duitse concern op de Sima een gouden medaille in de wacht heeft gesleept.

2001

De rooier blijkt niet de grote boosdoener.

Juli 2001. Ir. T. van Canneyt en ir. J. Langemakens van het Belgische CLO doen verslag van een onderzoek naar reductie van mechanische beschadegingen bij aardappelen.

2003

De minste emissie geeft de zodenbemester met onkruideg.

Maart 2003. Ir. Jan Huijsmans (IMAG) en Peter Dekker (PPO-agv) beschrijven de resultaten van een studie naar de toediening van dierlijke mest op bouwland.

1996

Na een vruchteloze poging van Barth uit 's-Gravendeel eind jaren zestig, komt Amac in 1996 als eerste grote fabrikant met een vierrijige aardappelrooier op de markt: de ZM4. Deze biedt goed zicht op de rooibek en vanuit de cabine kan de bestuurder de belangrijkste instellingen aanpassen.

2000 – LandbouwMechanisatie verschijnt nu in kleur. Artikelen over de veehouderij zijn niet meer in het blad te vinden.

2007 – Foto's worden groter, artikelen praktischer. Proefritten, tests en gebruikerservaringen staan centraal. De onderkop is verandert naar 'het vakblad over techniek in de akkerbouw'.

2005

Vanaf 2005 kunnen akkerbouwers een Actieve Licht Sensor van Yara op het dak van hun trekker later monteren. De sensor maakt plaatsspecifiek bemesten mogelijk op basis van metingen van de sensor. Tot op de dag vandaag ontbreken goede rekenregels die aangeven of het zinvol is om delen binnen het perceel met een lichtere kleur zwaarder te bemesten.

2007

Snel spuiten kan door een brede boom te gebruiken of door sneller te rijden.

April 2007. Klaas Eeuwema van Stoas inventariseert de mogelijkheden als je de capaciteit met spuiten wilt opvoeren.

2005

Parlez vous Isobus?

Maart 2005. Redacteur Frits Huiden constateert dat er ondanks de voordelen nog geen sprake is van een opmars van Isobus-aangestuurde machines.

2009

Problemen heb ik nog niet gehad. Ik ben er zeer tevreden mee.

September 2009. Freelance-redacteur Erik Bonte vraagt een gebruiker van de New Holland TC5000-maaidorser naar zijn ervaringen.

2014

De Greenbot is een 75 kW sterke autonome trekker van DPC, de holding waar onder meer de bedrijven Probotic en Conver onder vallen. De vierwielaangedreven trekker met zowel hefinrichting en aftakas voor- en achterop kan zonder chauffeur zelfstandig werkzaamheden uitvoeren.

'Ik wil gewoon een blad'

LandbouwMechanisatie heeft veel zeer trouwe lezers. Zelfs in het huidige digitale tijdperk leest menig akkerbouwer nog altijd graag een papieren vakblad. René Zijlmans is de derde generatie die boert op een akkerbouwbedrijf in Wieringerwerf en de 'jongste' lezer van LandbouwMechanisatie. De vierde generatie studeert inmiddels op hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden. Van oudsher teelt het bedrijf pootaardappelen, maar René teelt tegenwoordig chips- en tafelaardappelen op het 50 hectare grote bedrijf (inclusief huurland). De volledige bewaring in kisten stamt nog uit de 'pootgoedtijd'. In 2011 bouwde Zijlmans een nieuwe werktuigenberging en opslag met droogwand voor de uien. Zijn bouwplan bestaat verder uit suikerbieten, granen, graszaad, een hectare pootaardappelen voor eigen gebruik en bevat dit jaar rooie bieten. Zijlmans heeft vrijwel zelf alle machines. In 2010, bij Zijlmans een vrij nat jaar, rooide hij voor het eerst bieten met een tweerijige Stoll-rooier. Vorig seizoen met een drierijige Tim-rooier. "De bietenrooier van de loonwerker met volle bunker weegt bijna 60 ton", redeneert hij. "Met ploegen merk je het verschil, als ik zelf rooi, gaat dat makkelijker." Qua tarra zijn de verschillen tussen zelf gerooid en gerooid door de loonwerker niet groot." Aardappelen rooit Zijlmans sinds kort met een gebruikte zelfrijdende AVR-rooier. Zijn zwaarste gronden zijn 50 tot 55 procent afslibbaar, daarom heeft hij een axiaalset op de rooier. "In een slecht jaar zou ik de machine ook bij collega's kunnen inzetten die het dan zelf niet meer redden." Vorig jaar ruilde Zijlmans zijn John Deere 1075-maaidorser in voor een 2066 van hetzelfde merk. Daarmee dorst de akkerbouwer ook bij collega's. Ook bieten zaaien doet Zijlmans voor derden. Naast de Valmet heeft Zijlmans een New Holland T6070 met Supersteer. Die kocht hij omdat hij aardappelen ging poten in één werkgang en zonder kopakkers. "Dan is een korte draaicirkel wenselijk." Het blad LandbouwMechanisatie was bij Zijlmans niet onbekend. "We lazen het vroeger en ik kwam het wel eens tegen bij bekenden. Mechanisatie heeft mijn interesse. Ik haal wel informatie van internet, maar om op de hoogte te blijven heb ik graag een blad." ◂

2011

De aandrijving en de dosering van de 'elektrische' Axis EDR zijn beter te regelen dan die van 'mechanische' kunstmeststrooiers.

Januari 2011. Redacteur Henk Beunk interviewt Rauch-topman Norbert Rauch over elektrisch aangedreven werktuigen.

2013

De EQ200 heeft axiale plunjerunits die zowel pomp als motor zijn.

November 2013. Redacteur Henk Beunk verdiept zich in de traploze versnellingsbak van Claas.

2014 – LandbouwMechanisatie verandert weer van vorm. Voor het eerst zijn infographics onderdeel van de vorm. Net als grote foto's bieden zij extra informatie.